

EDUARD CUYPERS: EEN SANATORIUM MOET IETS HEBBEN VAN EEN CHALET IN DE BERGEN

Sanatorium Hoog Laren

Sanatorium Hoog Laren stond tot 1988 op de plek waar zich nu de Blaricumse vestiging van Tergooi bevindt. Architect van dit chaletachtige gebouw was Eduard Cuypers (1859-1927). Cuypers had zijn opleiding genoten in het atelier van zijn oom, de beroemde architect Dr. P.J.H. Cuypers. Als 21-jarige vestigde hij zich in 1878 in Amsterdam, waar hij een architectenbureau oprichtte dat zou uitgroeien tot een van de grootste architectenbureaus van Nederland. Eduard hield van reizen en bezocht vele bestemmingen in Europa.

Architect E. Cuypers

Tijdens zijn reizen deed hij veel inspiratie op, zoals later ook zichtbaar zou worden in de bouw van Hoog Laren. Hij voelde zich thuis in het opgewekte kunstenaarsmilieu, wat onder meer tot uiting kwam bij de organisatie van een groots opgezette feestmarkt ter gelegenheid van het afscheid van de alom geëerde ko-

ningin-moeder Emma als regentes in 1898. In de feestcommissie was Cuypers de architect en tevens de ziel van de onderneming. Het driedaagse feest had ook een praktische component: het inzamelen van geld voor een doel dat de vorstin na aan het hart lag, het lot der tuberculozen. Cuypers was zeer enthousiast over dit voornemen, temeer omdat hij kort daarvoor was gekozen als bouwmeester voor Sanatorium Hoog Laren. Het feest, een soort fancyfair, werd gehouden in het Paleis voor Volksvlijt. Cuypers tekende niet alleen voor de decoraties, maar verzorgde ook de inrichting van alle stands. De feestmarkt was een enorm succes. De uiteindelijke opbrengst was meer dan 98.000 gulden. De markt was eigenlijk een mooie typering van het karakter van Cuypers. Hij had een onvermoeibare drang om briljant werk te leveren en probeerde zo te bouwen dat elk detail in harmonie was met de omgeving. Menigeen beweerde dat Cuypers daardoor

Sanatorium Hoog Laren in Blaricum.

Deel van de topografische kaart van het sanatorium en omgeving. Naast de Amersfoortsestraatweg liep het spoor van de Gooise stoomtram tussen Naarden en Laren.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF www.gooienvchthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

De tuinarchitect uit Naarden met nationale reputatie

De Naardense tuinarchitect Dirk F. Tersteeg werd op 13 mei 1936 officieel uitgenodigd door het college van B&W om een ontwerp te maken voor de aanleg van een nieuwe algemene begraafplaats. De gemeenteraad zag in dat er binnen de gemeentegrenzen een tuinarchitect beschikbaar was met een nationale reputatie. Tersteeg, die al vaste adviseur was van de gemeente bij de aanleg van plantsoenen (een functie waarvoor hij aanvankelijk weinig voelde) aanvaardde de ontwerp-opdracht. Op 4 maart 1937 lichtte hij in een persconferentie zijn plannen toe. In de regionale bladen kreeg zijn ontwerp lovende kritiek. Het ontwerp zou in drie fasen worden uitgevoerd. Bij de ingebruikname van de begraafplaats in 1944 was de eerste fase grotendeels gerealiseerd.

FOTO EN TEKST: GEMEENTEARCHIEF GOOISE MEREN EN HUIZEN

onnodig duur was in zijn werk. Had hij de keus tussen mooie en minder mooie oplossingen, dan koos hij steevast de mooie versie, die dan ook de duurste was. Maar als de eis werd gesteld dat het niet duur mocht zijn, dan hield hij zich daar aan en leverde toch goed werk. Een goed voorbeeld hiervan is het Amsterdams Sanatorium voor Borstlijders Hoog Laren.

Sanatorium Hoog Laren

Begin 1900 werd begonnen met de bouw van het Sanatorium. In de visie van Cuypers moest het iets hebben van een chalet in de bergen, zoals hij die had waargenomen op een van zijn reizen. Het kreeg dan ook de vorm van een immens Zwitsers chalet, maar dan op een Gooise berg: Hoog Laren, gelegen in de gemeente Blaricum. Op 26 september 1903 werd het sanatorium in gebruik genomen. De inrichting was zo doordacht, dat met een minimum aan personeel kon

worden volstaan. In het begin werden er alleen Amsterdammers opgenomen, maar in de loop der tijd verflauwde dat. Tijdens de bezetting zaten er joden

Architect Cuypers had een onvermoeibare drang om briljant werk te leveren

ondergedoken. Of ze echt tbc hadden is de vraag, maar de verdenking alleen was al voldoende om Duitse militairen op afstand te houden.

Van Sanatorium tot Verpleeghuis

Hoog Laren ontwikkelde zich later tot een klein ziekenhuis. In de jaren 80 veranderde Hoog Laren van tuberculose-sanatorium in een verpleeghuis voor demente bejaarden en terminaal

Eduard Cuypers.

zieken. Halverwege de jaren tachtig zat Hoog Laren de bouw van ziekenhuis Gooi-Noord in de weg doordat er geen zicht was op een onderkomen voor de bewoners van het verpleegtehuis. In 1986 verhuisde het verpleeghuis echter naar een tijdelijke huisvesting achter het St. Jansziekenhuis te Laren. Hoog Laren kon nu worden gesloopt. In 1988 kwam de nieuwbouw aan het Loosdrechtse Bos 9 gereed, dat de naam Zonnehoeve kreeg. Op 9 november 1990 werd het nieuwe Medisch Centrum Gooi-Noord opgeleverd. Dit ziekenhuis is voortgekomen uit het St. Jansziekenhuis te Laren, het Majella Ziekenhuis te Bussum en het Diaconessenziekenhuis te Naarden. Het staat op de plaats waar ooit het Amsterdams Sanatorium voor Borstlijders heeft gestaan.

Klaas Oosterom

Bron:
Groeten uit mooi Blaricum (2007)

Tergooi Ziekenhuis locatie Blaricum, op de plek waar eens Sanatorium Hoog Laren stond.